

System řízení a organizace výzkumu, experimentálního vývoje a inovací v ČR

Petr Fiala

Postavení účastníků správy VEVaI

- Vymezeno v zákoně č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací
- Vláda ČR – Národní politika VaV, zásadní koncepční otázky, výdaje na VaV, programy VaVI
- Rada pro výzkum, vývoj a inovace – odborný a poradní orgán vlády ČR pro oblast VaV
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy – ústřední správní úřad odpovědný za VaV s výjimkou úkolů daných Radě pro výzkum, vývoj a inovace
- Poskytovatelé (zejména ministerstva) včetně Akademie věd ČR, Grantové agentury ČR a Technologické agentury ČR – ostatní správní úřady, kteří poskytují podporu podle zákona

Rada pro výzkum, vývoje a inovace

- Má 17 členů (včetně svého předsedy)
- Předsedou Rady je člen vlády, t.č. předseda vlády
- Předsedu Rady jmenuje a odvolává vláda na návrh předsedy vlády
- Členy Rady jmenuje a odvolává vláda na návrh předsedy Rady
- Členové Rady jsou jmenováni tak, aby byli zastoupeni zejména přední odborníci základního výzkumu, aplikovaného výzkumu, vývoje a inovací
- Předsednictvo Rady tvoří předseda Rady a 3 místopředsedové Rady volení z řad členů Rady
- Předsednictvo řídí činnost Rady mezi jejími jednáními a koordinuje činnost poradních orgánů Rady
- Rada ustavuje poradní orgány:
 - Odborné komise
 - Komise pro hodnocení výsledků výzkumných organizací a ukončených programů
 - Bioetická komise

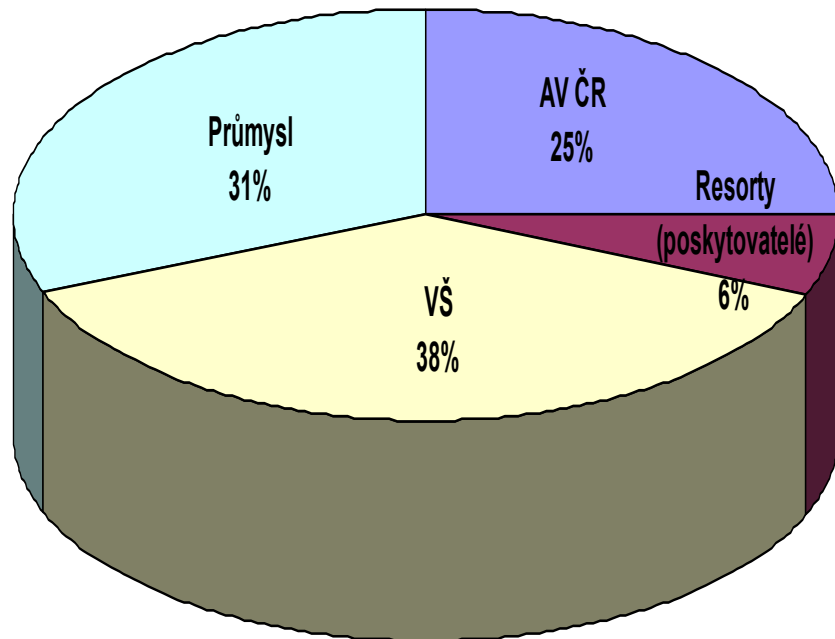
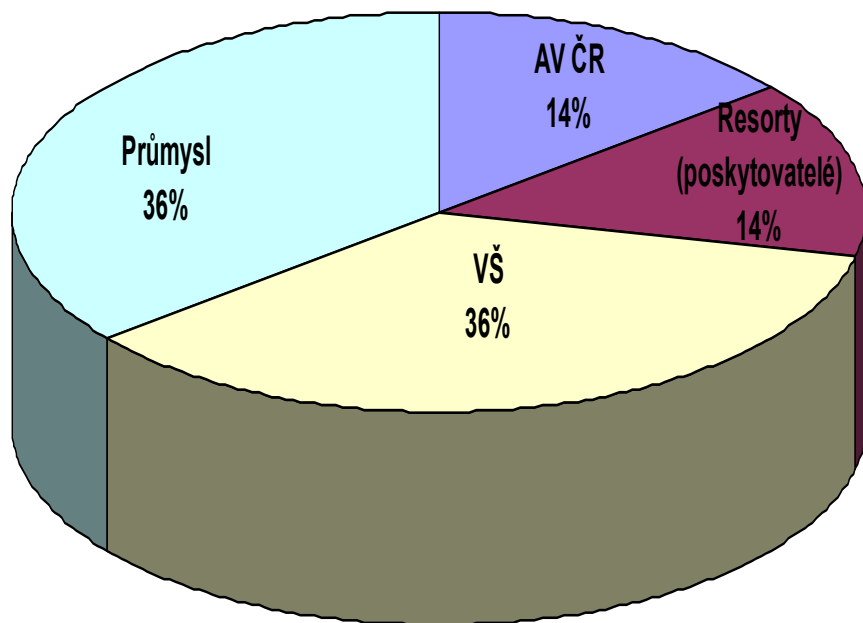
Rada pro výzkum, vývoj a inovace

- Dne 5. října 2011 byli odvoláni všichni členové Rady s výjimkou předsedy
- Funkční období všech předchozích členů Rady bylo od 11. května 2010 do 5. října 2011
- Při sestavování minulé Rady nebylo zcela respektováno ustanovení § 35 odst. 3 zákona č. 130/2002 Sb. – jednalo se o zastoupení založeném na postaveních a funkcích (ministerně školství, předseda České konference rektorů, předseda Akademie věd ČR, předseda Rady vysokých škol, prezident Svazu průmyslu a dopravy)

Rada pro výzkum, vývoj a inovace

Složení do 10. května 2010

Složení od 11. května 2010



Rada pro výzkum, vývoj a inovace od 30. listopadu 2011

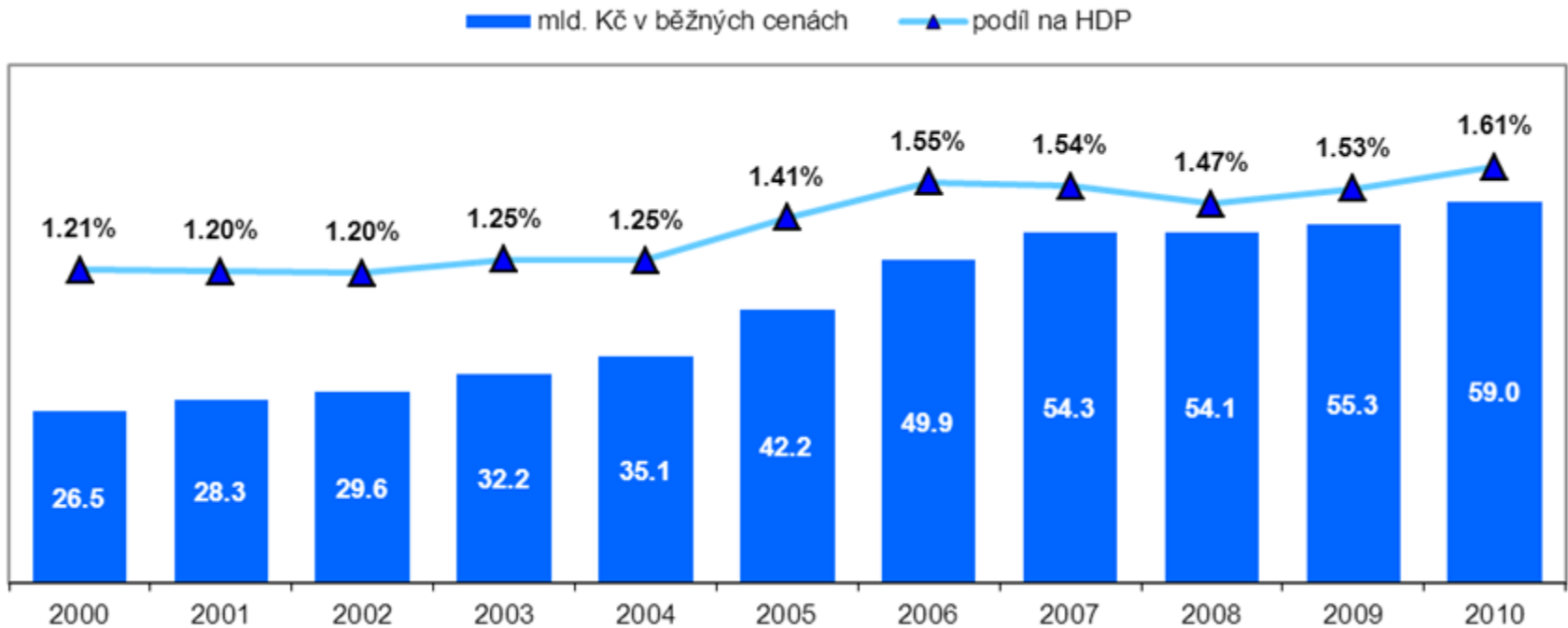
- **RNDr. Petr Nečas** – předseda Rady a předseda vlády
- **Ing. Karel Aim, CSc.** – Ústav chemických procesů AV ČR, v.v.i.
- **doc. Ing. Jiří Cieńciała, CSc.** – Třinecké železářny, a.s.
- **Ing. Jaroslav Doležal, CSc., dr.h.c.** – Honeywell Česká republika
- **prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL.M.** – Masarykova univerzita v Brně
- **Ing. Zbyněk Frolík** – LINET spol. s r.o.
- **prof. Ing. Rudolf Haňka, MA, Ph.D., FEng.** – University of Cambridge
- **RNDr. Zdeněk Havlas, DrSc.** – Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i.
- **prof. MUDr. Cyril Höschl, DrSc., FRCPsych.** – Psychiatrické centrum Praha
- **prof. Ing. Stanislava Hronová, CSc., dr.h.c.** – Vysoká škola ekonomická v Praze
- **prof. RNDr. Tomáš Jungwirth, Ph.D.** – Fyzikální ústav AV ČR, v.v.i.
- **PhDr. Miroslava Kopicová** – Národní vzdělávací fond
- **prof. Ing. Jiří Málek, DrSc.** – Univerzita Pardubice
- **prof. Ing. Vladimír Mařík, DrSc.** – České vysoké učení technické v Praze
- **doc. RNDr. Karel Oliva, Dr.** – Ústav pro jazyk český AV ČR, v.v.i.
- **plk. prof. MUDr. Miroslav Ryska, CSc.** – Ústřední vojenská nemocnice Praha
- **prof. Ing. Ivo Vondrák, CSc.** – Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava

Výdaje na VaV

- Členění se podle zákona č. 130/2002 Sb. na účelovou podporu a institucionální podporu
- Účelová podpora (13 083 mil. Kč)
 - Skupiny grantových projektů (3 020 mil. Kč)
 - Programy VaV (8 187 mil. Kč)
 - Specifický vysokoškolský výzkum (1 056 mil. Kč)
 - Velké infrastruktury (820 mil. Kč)
- Institucionální podpora (13 536 mil. Kč)
 - Dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací (8 048 mil. Kč)
 - Výzkumné záměry – max. do 2013 (826 mil. Kč)
 - Mezinárodní spolupráce (747 mil. Kč)
 - Operační programy (1 998 mil. Kč)
 - Zabezpečení veřejných soutěží VaV (63 mil. Kč)
 - Ocenění mimořádných výsledků (3 mil. Kč)
 - Náklady na činnost (tedy nejedná se o podporu na řešení aktivit VaV) Akademie věd ČR (780 mil. Kč), Grantové agentury ČR (103 mil. Kč), Technologické agentury ČR (84 mil. Kč) a Rady pro výzkum, vývoj a inovace (39 mil. Kč) – celkem 1 006 mil. Kč
- K institucionální podpoře přidala vláda svým rozhodnutím 866 mil. Kč na podporu činnosti pracovišť Akademie věd ČR
- Výše výdajů je uvedena pro rok 2012

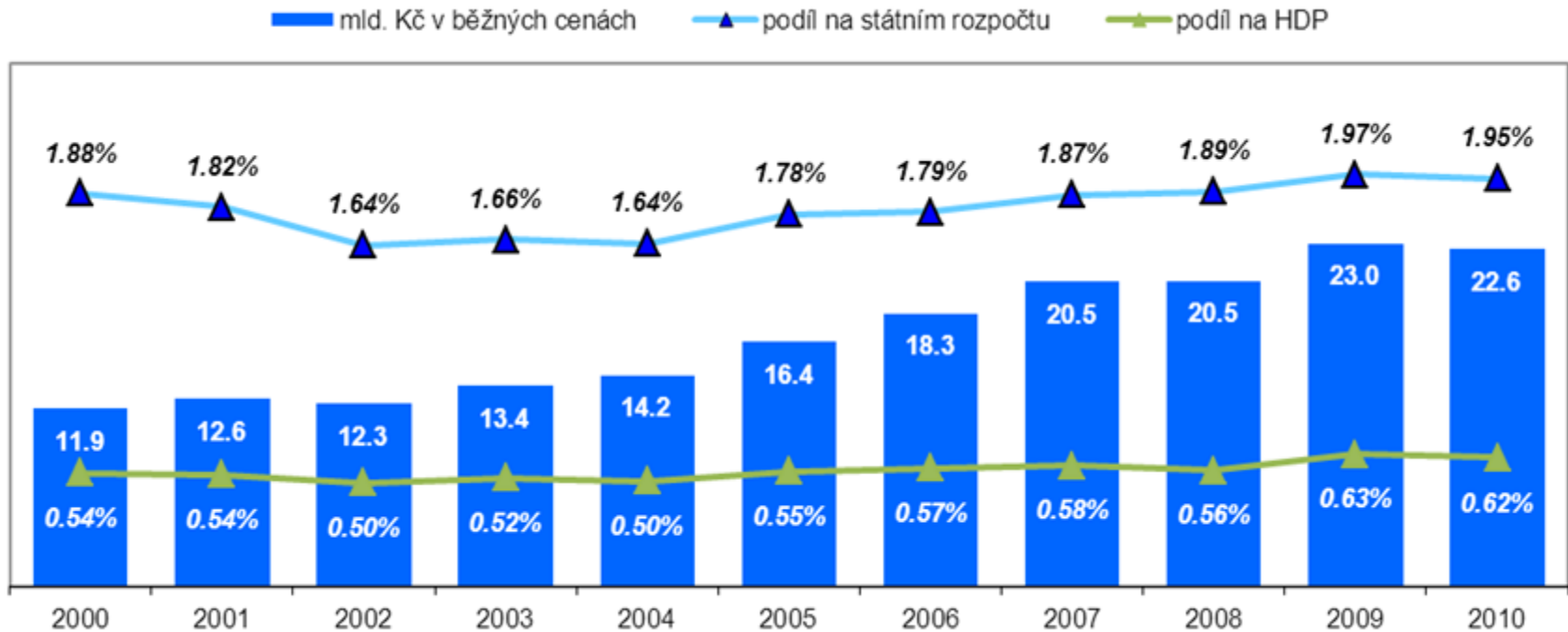
Výdaje na VaV

Celkové vynaložené výdaje za období 2000 až 2010



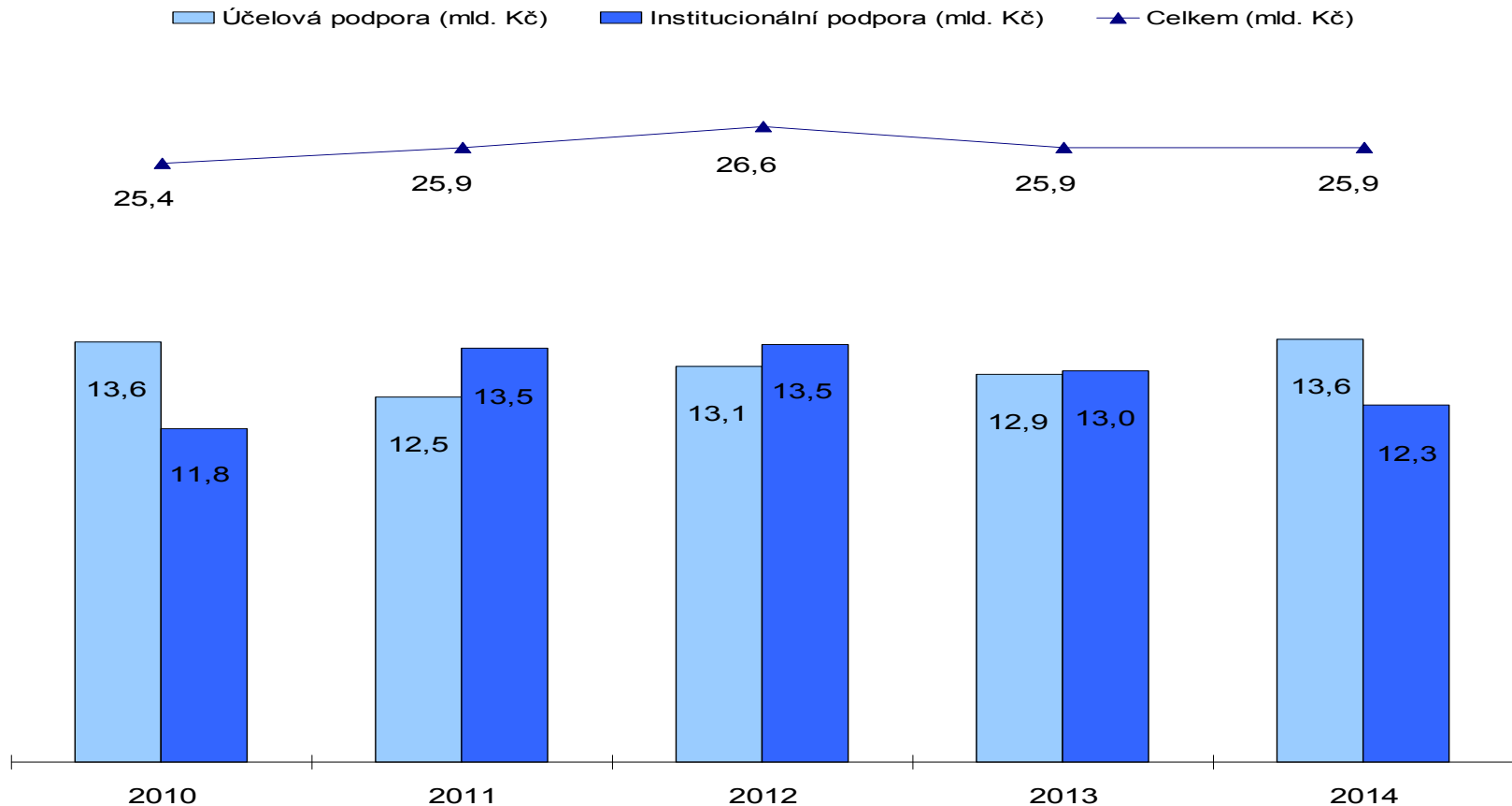
Výdaje na VaV

Výdaje ze státního rozpočtu za období 2000 až 2010



Výdaje na VaV

Výdaje ze státního rozpočtu na období 2010 až 2014



Hodnocení VaV – část hodnocení výsledků výzkumných organizací

- Vývoj hodnocení
 - 2004 – bez dopadu na výdaje, pouze na základě počtu výsledků a vynaložené podpory
 - 2005 a 2006 – bez dopadu na výdaje, stanovené body výsledkům, podle bodů a vynaložené podpory
 - 2007 – bez dopadu na výdaje, matematickou funkcí stanovené body výsledkům, podle bodů a vynaložené podpory
 - 2008 – pouze pro výzkumné organizace, bez dopadu na výdaje, matematickou funkcí stanovené body výsledkům, podle počtu bodů
 - 2009 – pouze pro výzkumné organizace, částečný dopad na výdaje, matematickou funkcí stanovené body výsledkům, podle počtu bodů
 - 2010 a 2011 – pouze pro výzkumné organizace, přímý dopad na výdaje, matematickou funkcí stanovené body výsledkům, vyřazování výsledků, podle počtu bodů
 - 2012 – zatím nebyl způsob hodnocení schválen vládou, při přípravě bude Rada vycházet ze závěrů mezinárodního auditu

Další úkoly Rady pro výzkum, vývoj a inovace

- Vyjasnit postavení Rady v systému (poradní nebo výkonný orgán)
 - v předchozím období se Rada věnovala otázkám, které příslušely poskytovatelům – poskytovatelé by měli mít svoji míru samostatnosti, zejména v otázkách poskytování podpory, v otázkách procesu hodnocení návrhů projektů a jejich sledování apod.

Další úkoly Rady pro výzkum, vývoj a inovace

- Aktualizace Národní politiky VaV 2009 až 2015
 - V návaznosti na Národní inovační strategii a Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti bude realizováno ve spolupráci s MŠMT
 - Bude vycházet i z dosavadní realizace Národní politiky od roku 2009
 - Z úkolů podle uvedených materiálů bude vládě předloženo do konce roku 2012

Další úkoly Rady pro výzkum, vývoj a inovace

- Příprava Národních priorit VaV
 - podle vládou schváleného postupu se pokračuje v pracích na jejich přípravě, v této fázi jsou činnosti na Radě nezávislé
 - jednotlivé expertní panely připravují návrhy, které následně předloží Koordinační radě expertů (leden 2012), bude projednáno se zástupci poskytovatelů (únor 2012) a následně bude předloženo Radě a do konce června 2012 vládě

Další úkoly Rady pro výzkum, vývoj a inovace

- Příprava návrhu výdajů na VaV ze státního rozpočtu
 - Rada vydá Směrnici pro přípravu návrhu rozpočtu na VaV pro rok 2013 a výhledu do roku 2015 a v lednu rozešle jeho první návrh.
 - Je zřejmé, že požadavky již nyní vysoce překračují možnosti státního rozpočtu jako celku a to i při pokračujícím mírném nárůstu výdajů na VaV.
 - Nová Rada se bude muset rozhodnout o principech přípravy rozpočtu, tj. kterým výdajům a do jaké míry dá přednost a které naopak nedoporučí.
 - Rada musí stanovit, do jaké míry využije Hodnocení 2011 a závěry mezinárodního auditu.

Další úkoly Rady pro výzkum, vývoj a inovace

- Dokončení hodnocení 2011
 - Rada má do konce roku 2011 schválit výsledky Hodnocení výsledků výzkumných organizací v roce 2011 probíhající podle vládou schválené Metodiky 2011.
 - Novým prvkem hodnocení bylo mj. posuzování odbornými a poradními orgány (komisemi) Rady, které navrhly vyřazení některých výsledků.
 - Následně se k návrhu na vyřazení vyjádřili poskytovatelé
 - Po přehodnocení se na vyřazení z hodnocení se navrhují výsledky, u kterých je zřejmé nenaplnění definic výsledků, v ostatních případech bylo námítkám poskytovatelů vyhověno.
 - Nebyly dokončeny poslední dva kroky: schválení vypořádání připomínek poskytovatelů a konečné schválení výsledků hodnocení 2011.

Další úkoly Rady pro výzkum, vývoj a inovace

- Metodika hodnocení 2012, resp. systém hodnocení a poskytování institucionální podpory
 - Rada by měla do konce roku 2011 předložit vládě návrh nové „Metodiky hodnocení výsledků výzkumných organizací a hodnocení výsledků ukončených programů“ - Metodiku 2012. Po dílčích změnách v r. 2011 měl její návrh naplnit programové prohlášení vlády a zavést jiný způsob hodnocení. Návrh, schválený Radou v červnu 2011, prošel meziresortním připomínkovým řízením a i po vypořádání připomínek na posledním 267. zasedání Rady 30. září 2011 zůstává cca 50 zásadních rozporů.
 - Opakují se připomínky z minulých let, návrh ideově pokračoval v dosavadním trendu a vedle připomínek, které zaznívají již řadu let, je čím dále tím komplikovanější a pracnější.
 - O konečné podobě Metodiky 2012 bude rozhodovat nová Rada.

Další úkoly Rady pro výzkum, vývoj a inovace

- Metodika hodnocení 2012, resp. systém hodnocení a poskytování institucionální podpory – okruhy zásadních připomínek
 - systém hodnocení dle Metodiky 2012 je zcela nevhodný;
 - systém hodnocení aplikovaných výsledků přes osobní a doplňkové náklady je nevhodný, protože dopad na objem institucionální podpory VO není podložen analýzou;
 - systém hodnocení aplikovaných výsledků přes osobní a doplňkové náklady je v rozporu se zákonem č. 130/2002 Sb., neboť se nejedná o hodnocení výsledků;
 - oborové alokace na publikační druhy výsledků (podíl výsledků) nejsou stanoveny na základě analýzy;
 - poměr výsledků základního a aplikovaného výzkumu 85 : 15 není ničím odůvodněn a lze jej chápat jako naprosto nevhodný ve vztahu k podpoře aplikovaného výzkumu;
 - omezení započítání „prodeje“ pouze u výsledku software (R) z aplikovaných výsledků je nevhodné;
 - systém hodnocení výsledků odborná kniha (B) pomocí verifikačních a hodnotících panelů je nevhodný.
- Vzhledem k vlastnímu obsahu zásadních připomínek nelze tyto akceptovat bez zásadní změny koncepce Metodiky 2012. Takové připomínky bez celkové změny nelze vypořádat.

Další úkoly Rady pro výzkum, vývoj a inovace

- Posuzování naplnění znaků výzkumných organizací
 - Výzkumná organizace je právnická osoba, organizační složka státu nebo organizační jednotka Ministerstva obrany a Ministerstva vnitra, zabývající se VaV, (1) jejímž hlavním účelem je provádět VaV a šířit jejich výsledky prostřednictvím výuky, publikování nebo převodu technologie, (2) která zisk zpětně investuje do činností podle bodu 1, a (3) k jejímž výzkumným kapacitám nebo výsledkům VaV nemají přednostní přístup subjekty provádějící ekonomickou činnost spočívající v nabídce zboží nebo služeb, které by na ni mohly uplatňovat vliv.
 - Předchozí Rada ukončila v září 2011 tzv. 1. fázi posuzování výzkumných organizací, tj. posuzování, zda dané instituce splňují formální podmínky pro výzkumné organizace a mohou se ucházet o zvýhodněnou (často 100%) účelovou podporu.
 - Novou Radu čeká rozhodnutí, zda bude pokračovat v posuzování nebo zda by se minimálně první fáze neměl ujmout ústřední správní úřad pro výzkum a vývoj (MŠMT) a zda bude 2. fáze (pro institucionální podporu) potřebná.
 - Výzkumná organizace má možnost získat institucionální podporu na rozvoj výzkumných organizací nebo v rámci účelové podpory získat až 100% míru podpory.

Další úkoly Rady pro výzkum, vývoj a inovace

- Nové programy VaVI
 - V současné době je připravováno cca 7 – 9 návrhů nových programů jednotlivými poskytovateli.
 - Některé programy (2× MŠMT a 1× TAČR) byly již zaslány do meziresortního připomínkového řízení
 - S výjimkou Národního programu udržitelnosti (částečně zajišťuje udržitelnost center vybudovaných z OP VaVpl; v cílovém stavu r. 2016 – 2,5 mld. Kč/rok ze státního rozpočtu) nejsou zahrnuty do střednědobého rozpočtového výhledu.
 - Ostatní programy úhrnem představují celkem další cca 2–3 mld. Kč/rok ze státního rozpočtu. Celkově by tedy na pokrytí všech požadavků jen na nové programy bylo potřeba zvýšení výdajů o cca 5 mld. Kč/rok. Taková situace je v současné době neudržitelná.

Děkuji za pozornost.